

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sulpici[i] Severi Presbyteri Opera Omnia

Sulpicius <Severus>

Amstelodami, 1665

Moyse Dux Israelitarum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11490

mine repertum, ¹ nutriendum pro filio ² curavit: ³ nomen
 6 puero ⁴ Moyses dedit. Moyses hic, ⁵ cum viriles annos ageret,
 con-

sius *ᾠειν*. Vide Fuller. II. Miscell.
 VIII. & Selden. I. de Dis Syris, IV. Cæ-
 terum Moses expositus fuit in fiscella
 scirpea. *Strabo* in Narratione de Auge
 & Telepho, *Simonides* de Danaë & Per-
 seō *λάρναξ* vocat. Erat ex papyro. Lu-
 canus IV.

*Conferitur bibula Memphitis cymba pa-
 pyro.* Grotius.

Μηχανών) πλέγμα βίβλινον, καὶ
 χειρῶν αἰσφάλτω, ἐνπιθεῖται τὸ
 παιδίον. Καὶ τὸ μὲν ὁ πῶμος ᾠειν
 λατῶν, ἔφερε. *Ioseph.* Quæ ultima cum
 Mose pugnant. Ex quo manifestum, ad
 ripam inter iuncos, repositum infan-
 tem, ne à flumine abriperetur. *Perer.*

1 Nutriendum pro filio.] Matri eum
 tradit nutriendum, quam per sororem
 Mariam, quæ ad flumen stabat, ad se
 vocaverat. *Drus.* Augustinus: *Manus*
filie Pharaonis, servant paterne servitiae
vindicem. Educatus autem inter He-
 bræos fuit, usque dum adolevisset. Ex
 quo patet, Mosē non ignorasse, se esse
 Hebræum. Et in Epistola ad Hebræos
 XI. dicitur, quod Moses contempsit
 adoptionem illam, malens publice ha-
 beri Hebræus & contemtibilis, quam
 filius Regina. *Estius.* Philo dicit, Ther-
 mutin cum improlis esset, gravidam se
 finxisse, & genuisse Mosē, quasi Mo-
 ses non adscititius; sed naturalis ejus fi-
 lius esset. Idem videtur innuere Apo-
 stolus Hebr. XI. vers. 25. Cum ait, Mo-
 sen grandiozem factum, negasse se esse
 filium filie Pharaonis. Ergo ante habe-
 batur genuinus ejus filius. Cui ergo Pha-
 raoni mortuo, non Moses, sed alius
 successit? Forte quia matris fraus, &
 Mosi adoptio detecta fuit. *A Lapide.*
 Narrat quoque *Josephus*, quod Pharao
 Mosi infanti Diadema in caput impo-
 suerit; Mosēs vero illud detraxerit in
 terram, & pedibus conculcarit. Hinc
 vitæ periculum, instinctu Ægyptiorum

facerdorum incurrisse, sed à Thermuti
 servatum.

2 Curavit.] Institutus quoque fuit
 ἐν πίσση σοφία Ægyptίων. *Stephanus*
 Actor. VII. Sapientia autem Ægyptio-
 rum maximam partem versabatur in
 Hieroglyphicis & Mathematicis disci-
 plinis. Artapanus apud *Euseb.* 9. *ᾠειν*.
 tradit, inter alia, etiam literas Ægy-
 ptios à Mose didicisse. Quod non vide-
 tur. Nam cum Mosēs eruditionem suam
 ab Ægyptiis acceperit, probabile est
 eos etiam literas habuisse. *Willi.*

3 Nomen puero.] Errat *Galesinus* qui
 hoc nomen puero in circumcissione à
 parentibus impositum vult. Nam cir-
 cumcisis fuit die octava. Nomen au-
 tem hoc inditum ei à filia Pharaonis,
 cum ex aqua extraheretur. *Drus.*

4 Moyses.] Vel *Moses*. Ultraque repe-
 ritur in codicibus Græcis & Latinis.
 Appellatio à *Ἰηθ* extraxit, eduxit: non
 ex *μω* aqua, & *υδης* servatus, ut vult
Josephus. In circumcissione nominatus
 fuisse traditur *Joachim*. Habuit prater-
 ea nomen aliud, videlicet *Melchi*. Quod
 notavit *Clemens Alexandrinus*. Unde
 habeat incertum. Antiquitates Philo-
 nis habent *Melchil*: vocavit, inquit,
 (loquitur de filia Pharaonis) nomen ejus
Moses: mater autem eum vocavit *Melchil*.
 Aliter *Clemens*, qui scribit hoc nomen
 ei datum, postquam in cælum receptus
 esset. Ab Ægyptiis, teste *Abenezra*,
 vocabatur *Monios*. *Drus.* Apud *Euse-
 bium* XIII. *ᾠειν*. I. legimus: *ὡς*
λόγῳ ἁγίων, ὡς ὑδὸς υδης διεπέξεν.
 Sic enim corrigat *Scaliger*, pro *υδὸς υδης*.
 Mosēn aqua extractum intelligit.

5 Cum viriles annos ageret.] Agebat
 tum annum ætatis quadragesimum. Li-
 quet ex narratione *Stephani* Act. VII. 23.
Drus. Quid ante id tempus egerit, Scri-
 ptura non refert. *Josephus* bello Æ-
 thiopico Imperatorem fuisse narrat, &
 obfessa

¹conspicatus²Hebræum³ab Ægyptio⁴pulsari, permotus dolore,⁵fratrem⁶ab injuria vindicans, Ægyptium⁷calce perculsum⁸interemit. ⁹Mox supplicium ¹⁰è facto metuens, ¹¹in terram

Madian

obsessa Saba, Regis filiam, cui nomen Tharbis, amore ejus captam, duxisse. Quicquid de hoc bello sit, quod Theodoretus & alii fabulosum vocant; non dubium est, Mosē multa de se, humilitatis studio, præterisse. Nec enim his XI. annis, quibus in aula vixit quasi princeps, deses aut otiosus fuit. *A Lapide.*

¹ *Conspicatus.*] Addit *Philo*, Mosē sapius visisse Israelitas suos laborantes, eosque consolatum ac præfectos lenitatis admonuisse. Hinc suspectum purpuratis & Regi, velut res novas moliretur.

² *Hebræum.*] Maritum Salomith filix Dabri. *Salomo.* Quod tamen temere affirmatur. Nam non habet auctoritatem de Scriptura. *Drus.*

³ *Ab Ægyptio.*] Hunc putant fuisse ex præfectis regis, qui operas Judæorum exigebant, morasque cessantium castigabant. *Drus.* Addunt Iudæi, hunc Ægyptium adulterium commisisse cum uxore hujus Hebræi, ideoque orta rixa cum percussisse.

⁴ *Pulsari.*] Stephanus A&T. VII. percussione vice ἀδικίας meminit. Ἰδὲ πᾶσι ἀδικήσασιν. Certum est injuriam gravem fuisse, ita ut percussor mereretur plecti morte. Alias enim Mosēs non habuisset potestatem, nec jus nec voluntatem eum occidendi. *A Lapide.*

⁵ *Fratrem.*] Agnatum aut popularem. Ita in Oriente vox Πῖν sumitur.

⁶ *Ab injuria vindicans.*] Atque hoc aliquo modo excusat factum Mosēs. Fuit enim justa defensio, qua Hebræum injuste invasum defendere tenebatur ex charitate. *Qui enim socium non defendit ab injuria cum potest, tam est in vitio quam ille qui facit.* Ambr. Nam tum non erat Judex qui posset injuriam avertere; & injuria erat præsens, nec moram temporis patiebatur. *Toletus.* Multi tamen

veterum, quos inter aliquando Augustinus, Mosē nimii zeli & præcipitantiæ accularunt. Occumenius in Epist. Judæ tradit Diabolum de corpore Mosēs, tanquam sepultura indigno, ea imprimis ratione litigasse, quod Ægyptium injuste occidisset.

⁷ *Calce perculsum.*] Hebræi, etiam præsci, teste Clem. Alex. I. Strom. excusant Mosē, eo quod Ægyptium occiderit non gladio, sed pronunciendo in eum nomen τὴν ἑβραϊκὴν ἰσοῦα Jehova. Quomodo Petrus solo verbo occidit Ananiam & Sapphiram. Sed hoc est commentum. Quod dicit *calce perculsum*, in Textu est ἵ & percussit, quocumque tandem modo. *Horn.*

⁸ *Interemit.*] Interentium arena obruit. Quo jure occidit Ægyptium? Nullo inquit August. contra Faustum. Sed postea re melius perpensa, jure inquit divino, & potestate jam tum collata à Deo. Et satis constabat id Mosi, sed incertum an externa & sensibili revelatione, an vero sola inspiratione seu suggestione interna. Stephanus A&T. VII. disertim: ἐνόμιζε ἵ σωθῆναι τὸς ἀδελφὸς αὐτῆ ὅτι ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτῆ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν. *Tirinus.*

⁹ *Mox.*] Id accidit die altero, Exod. 11, 13. Duos autem Ebræos inter se contententes audaces Iudæi dicunt fuisse Dathan & Abirom. Ita Jonathan & R. Salomo. *Drus.*

¹⁰ *E facto.*] Id est, post factum, ut cum dicimus *ex illo tempore*, significamus, post illud tempus: vel certe propter factum. Nam *E* quoque propter significat, ut in epistola Cecilii ad Plinium, *balneum ex epistolis meis.* Notavit Linacer. *Drus.*

¹¹ *In terram Madian.*] Exod. 11, 25. & sedit in terra Madian. Terram pro regione posuit: nam est nomen regionis.

Quan-

Madian profugit : & ¹ apud Jethro ² sacerdotem regionis illius ³ diversatus, filiam ejus ⁴ Sephoram in matrimonium accepit, exque ea duos filios, ⁵ Gersom & * Eliezer, sustulit.

XXIII. Hoc

Quamquam Iosephus urbem esse scribat in littore maris rubri sitam. Eusebius in Locis duas urbes memorat ejus nominis. Prior, *inquit*, est trans Arabiam ad meridiem in deserto Saracenorum, contra orientem maris rubri: unde vocantur Madianxi & Madiana regio. Alia est juxta Arnonem & Areopolim, cujus nunc ruinae tantummodo demonstrantur. In hac Mosem exulasse scribit Hieronymus in locis Actor. Apostol. *Drus.* Median sive Midian in maris rubri littore, Gr. xxix. in Higiazā, quae in Alcorano dicitur Medinat Kanmi Xaib. Xaib enim illis idem qui Iethro. *Goli.*

1 *Apud Iethro.*] Raguel, non Iethro legitur, Exod. II. vers. 17. quod Graeci scribunt ραγουηλ. Libri Latini variant. Nam in aliis Raguel, & in aliis Iethro. Quae duo nomina Lyra confundit: etiam scholion quod in editione Romana, ραγουηλ, ιοθωρ. Nam Iothor idem cum Iethro. Critici Ebraeorum legunt Iether. Alii Ietro pater erat, & Raguel avus. Quod autem in loco citato, ad Raguel patrem suum, id interpretantur ad Raguel avum suum. Sic Abenezra, R. Levi & alii. Nam pater Iethro dicebatur & Hobab. Sic dico, Raguel pater Iethronis erat, & Jethro socer Moysi, cujus filiam Sephoram in matrimonium acceperat. Ut pater pro avo, ita filius ponitur pro nepote. Sic mater est avia, quandoque & filia neptis. *Drusius.* Demetrius apud Eusebium 9. ωεπ. tradit, quod Abraham ex Cetura genuerit Ieclan, ex quo natus sit Adam (potius Dadan, ut pater ex Gen. xxv, 3.) à quo Raguel pater Iethro, cujus filiam Moyses accepit.

2 *Sacerdotem.*] Τὸν ἱερέα. lxx. Iosephus. Hieronymus. Quod roborat Abenezra his verbis: *Omnis sacerdos est minister Dei aut idolorum. Iste autem*

erat Iethro minister Dei, quemadmodum adhuc declarabo. Quidam, principem regionis illius, in quibus Oncelos paraphraetes Chaldaeus. Sic Phoriphar, qui à veteribus vocatur sacerdos Onii, ab aliis dicitur Princeps Onii, id est, praefectus aut gubernator. Eadem vox in Ebraeo. *Drus.* Artapanus apud Euseb. 9. ωεπ. dicit eum fuisse Regem Arabiae. Quod absurdum. Quis credat filias Regis oves pascere? Deinde alii pastores non ausi fuissent eas tam male tractare. *Simlerus.* Probabile est, & Principem civitatis suae & Sacerdotem fuisse, sicut Melchizedek. An autem veri Dei Sacerdos, cujus notitiam ab Abrahamo accipere potuit, ambigitur. Certum est Midianitas tum temporis idololatrias fuisse. *Cyrrillus & Abulens.* putant eum coluisse unum Deum altissimum, sed cum Idolis gentilium.

3 *Diversatus.*] Ibi quoque Genesin scripsisse putatur, ad consolationem Ebraeorum qui in Aegypto opprimebantur. *Perer.* Sed Theodoret. Beda, Tostatus, à quibus non dissentit Euseb. 7. ωεπ. si verba ejus accurate expendantur, totum Pentateuchum in deserto, post exitum ex Aegypto, scriptum volunt.

4 *Sephoram.*] צפורה. Quam author Hist. Scholast. facit eandem cum filia Regis Aethiopiae Tharbi, quam eum duxisse Iosephus tradidit. Sed haec aperte cum scriptura pugnant. Tzipora fuit filia Iethronis. Eadem vocatur וְשִׁירָה, *Aethiopiae*; non quod Midianita à Cusho oriundi; sed quod in eorum regione habitarent. Aethiopia enim duplex: Occidentalis in Africa, supra Aegyptum: Orientalis in Arabia. *Jus. Perer.*

5 *Gersom.*] Appellatio à גרשׁ expello. Nam quia pulsus erat Aegypto, ideo sic filium nominavit. Dicebat enim

XXIII. Hoc tractu temporum ² Job ³ fuit, ⁴ legem natu-
 ræ, & agnitionem Dei, & omnem justitiam complexus,
⁵ prædives opibus: atque eo illustrior, quod his neque inte-
 gris corruptus, neque amissis depravatus est. Nam cum per
 diabolum exutus bonis, filiis etiam esset orbatus, ad extre-
 mum diris ulceribus affectus, non potuit vinci, ut præ doloris
 impatientia aliqua in parte peccaret. Mercedem denique ³
 divini

ὅτι πῆγάριος ἐμὶ ἐν γῆ ἀλλοτρίᾳ.
Drus. γλ est peregrinum, □□ illic. Un-
 de □□□. Quia peregrinus in Midiani-
 tide. Hi filii Mosi nati sunt paulo an-
 te reditum ejus in Ægyptum, qui contigit
 anno ætatis ejus 1333. Nam ex cap.
 14. Exod. 20. colligitur adhuc parvulos
 tum fuisse. *A Lapide.*

* *Eliezer.*] Ελίζεζ. Nomen hoc
 Moses dedit alteri filio, quod Deus pa-
 tris ei subvenisset, eumque à Pharaonis
 gladio liberasset. Verba clara sunt,
 Exod. xviii. vers. 4. quia Deus patris
 mei auxilio mihi fuit & liberavit me, &c.
Drus. Nomen hujus non occurrit Exo-
 di 11. sed 18. v. 4. unde illud tran-
 scripserunt 1xx. Latinus, & Sulpicius.
Horn.

1 *Hoc tractu temporum.*] Philo Jacobi
 tempore vixisse Jobum putat, & Di-
 nam uxorem duxisse. *Hieronymus* Mo-
 sis; cui Elihu Balaam videtur. *Gregorius*
 Judicum. Alii Davidis. Alii denique
 ipsum ex sapientibus Babylonis fuisse
 autumant, teste *Rambam.* Communis
 opinio est, vixisse eo tempore quo Is-
 raëlita in Ægypto serviebant. Quia
 Moses librum ejus scripsit, ut Rabbini
 & Origenes tradunt. Contigit agentibus
 in deserto Hebrais. Regio est Ara-
 bia. ubi Hus, id est, *Αὐσοῦντος.* Gen.
 10. v. 23. ubi Theman, Gen. 36. v. 1.
 11. ubi Suha sive Saccæa, Gen. 25. v. 2.
 ostendunt id etiam crebræ Arabum vo-
 ces. *Grot.*

2 *Job.*] ד'ב. Non ergo fuit Jobab
 Rex Edom, Gen. 26. v. 33. ut 1xx, &
 Tostatus volunt. Nam Job fuit in re-

gione Utz; hic autem habitavit Bozræ
 in confiniis Idumæ & Moab. *R. Salo-
 mo* Chananaum fuisse vult, ex Num. 14.
 v. 9. *Cajetanus* Arabem. *Hieron.* Iyza
 ex posteris Nachor. *Chrysostom.* *August.*
Theodoret. *Mercer.* *Perer.* ex posteris E-
 dom. Gen. 4. v. 21. Alii ex posteris
 Abraham Keturæis. Quia Bildad Schu-
 chites, ex Schuach Keturæ. Quia sedes
 ipsorum in Oriente. Gen. 25. v. 6. ubi
 & Job.

3 *Fuit.*] Quidam dicunt, Jobum
 nunquam fuisse, sed Historiam illius
 nihil aliud esse quam Parabolam. Sive
 autem fuerit, sive non, &c. *Rambam*
 111. *More* Neb. 22. Res vere gesta est,
 ut apparet Ezech. 14. v. 14. Jacobi 5.
 21. sed poetice tractata. *Grot.*

4 *Legem naturæ.*] Quia nondum lex
 scripta erat. Legem igitur naturæ vo-
 cat non illam tantum quæ mentibus
 hominum impressa est, de qua *Paulus*
 ad Rom. cap. I. 20. II. 14. 15. & *Cicero*
 in Orat. pro Milone, Justinianus 1. In-
 stit. tit. 11. Verum etiam quæ ante Mo-
 sen viva voce à Deo tradita & continua
 Patriarcharum successione propagata
 est, qualia erant septem illa præcepta,
 quæ Rabbini dicunt Noacho post dilu-
 vium data fuisse. De quibus supra
Horn.

5 *Prædives opibus.*] Habebat enim o-
 vium septem millia, camelorum tria
 millia: juga boum quingenta. & asinas
 totidem, copiosissimumque servitium.
 Denique Orientalium omnium maxi-
 mus erat, hoc est, clarissimus & locu-
 pletissimus. *Drus.*